

1	Znaczenie w umyśle, języku i kulturze	17
	Główny cel książki	17
	Rodzaje zagadnień z zakresu teorii umysłu	19
	Pogląd obiektywistyczny	24
	Pogląd doświadczeniowy	26
	Uniwersalność a względność ludzkiej wiedzy	29
	Wnioski	33
2	Kategoryzowanie świata	37
	<i>Prototypy, teorie i relatywizm językowy</i>	
	Jak powstają kategorie, którymi się posługujemy?	38
	Teorie kategoryzacji	40
	Kolory a relatywizm językowy	57
	Hipoteza Sapira-Whorfa	61
	Wnioski	64
	Ćwiczenia	66
3	Poziomy interakcji ze światem	69
	<i>Zagadnienia poznawcze i kulturowe</i>	
	Teorie hierarchii taksonomicznych	70
	Kategorie poziomu podstawowego i ich właściwości	73
	Rola kultury w tworzeniu kategorii poziomu podstawowego	79
	Wnioski	82
	Ćwiczenia	83
4	Kontestowanie kategorii w kulturze	87
	<i>Rozważania o sztuce</i>	
	Klasyczne definicje sztuki oraz definicje poziomu podstawowego	88
	Tradycyjny pogląd na sztukę jako kategorię prototypową	91
	Jakie są emergentne cechy tradycyjnego poglądu na sztukę?	94
	Czy sztuka jest „pojęciem spornym z natury”?	97
	Wnioski	100
	Ćwiczenia	101

5	Porządkowanie wiedzy o świecie	103
	<i>Ramy w umyśle</i>	
	Czym jest rama interpretacyjna?	104
	Rama interpretacyjna jako konstrukt kulturowy; kultura jako rama	112
	Do czego mogą przydać się ramy?	117
	Wnioski	124
	Ćwiczenia	125
6	Ramowa analiza kultury	127
	Systemy klasyfikacyjne a kultura	127
	Dwa problemy kulturowe	133
	Literatura a ramy	137
	Polityka a ramowanie	142
	Wnioski	144
	Ćwiczenia	147
7	Odwzorowania wewnątrz ram	151
	<i>Metonimia jako proces poznawczy i kulturowy</i>	
	Czym jest metonimia?	152
	Ramy i ich części	155
	Kultura, poznanie i metonimia	164
	Czynniki kulturowe oraz efekty prototypowe	165
	Wnioski	172
	Ćwiczenia	173
8	Odwzorowania między ramami	175
	<i>Metafora</i>	
	Czym jest metafora pojęciowa?	176
	Komponenty metafor pojęciowych	177
	Rodzaje metafor	192
	Wnioski	197
	Ćwiczenia	198
9	Ramy metaforyczne	203
	<i>Wybrane przykłady zastosowania kulturowego i społecznego</i>	
	Symbole kulturowe	205
	Interpretowanie historii a tworzenie metafor	205
	Ramowanie metaforyczne	208

Urzeczywistnione metafory	213
Struktura narracyjna a metafora	221
Relatywizm językowy a metafora	224
Wnioski	227
Ćwiczenia	229

10 Wewnątrz- i międzykulturowe różnicowanie metafor 231

Uniwersalne metafory pojęciowe	232
Wymiary różnicowania metafor	234
Podległe różnicowaniu aspekty metafory	244
Przyczyny różnicowania metafor	248
Miłość to podróż: studium przypadku różnic kulturowych w wyrażeniach metaforycznych	255
Wnioski	263
Ćwiczenia	264

11 Znaczenie a myślenie 267

Znaczenie dosłowne czy figuratywne?

Założenie tradycyjne (1): Znaczenie dosłowne może konstituować znaczenia abstrakcyjne	270
Założenie tradycyjne (2): W pewnych okolicznościach niektóre znaczenia abstrakcyjne i figuratywne są rozumiane dosłownie	272
Założenie tradycyjne (3): Figuratywne znaczenia abstrakcyjne jednego języka mogą być wyrażane przy użyciu znaczeń dosłownych w innym języku	276
Czy modele kulturowe pojęć abstrakcyjnych mogą być dosłowne?	287
Wnioski	300
Ćwiczenia	302

12 Ucieleśniony umysł 305

Rola schematów wyobrażeniowych

Niektóre percepcyjne schematy wyobrażeniowe	307
Struktura umysłu	311
Siły w umyśle	313
Rozumienie narracji	325
Wnioski	328
Ćwiczenia	329

13 Różne sposoby konstruowania świata	333
Uwaga	334
Osąd i porównanie	340
Perspektywa	344
Ogólna struktura	348
Konceptualizacja gramatyczna a relatywizm językowy	355
Operacje konstruujące a kultura	356
Wnioski	357
Ćwiczenia	358
 14 Konstruowanie znaczenia w dyskursie	 361
<i>Przestrzenie mentalne</i>	
Charakterystyka przestrzeni mentalnych	362
Jak przestrzenie mentalne porządkują nasze rozumienie dyskursu?	369
Zastosowanie teorii przestrzeni mentalnych do zagadnień językowych	376
Ogólna struktura poznawcza dyskursu literackiego: dalszy przykład wykorzystania teorii przestrzeni mentalnych	382
Wnioski	384
Ćwiczenia	385
 15 Amalgamaty pojęciowe a materialne zakotwiczenie	 387
Wybrane przykłady integracji pojęciowej	388
Typy integracji pojęciowej	394
Amalgamaty w kulturze materialnej i praktykach kulturowych	408
Wnioski	413
Ćwiczenia	414
 16 Poznanie i gramatyka	 417
<i>Poznawcze struktury języka</i>	
Poznanie i gramatyka	418
Zarys gramatyki kognitywnej	431
Gramatyka i kompozycjonalność znaczenia	451
Relatywizm językowy a gramatyka	457
Wnioski	459
Ćwiczenia	461

17 Podsumowanie 463

Opis znaczącego doświadczenia

Jak odpowiedzieliśmy na nasze główne pytania? 465

Uniwersalność i względność 471

Język i poznanie: raz jeszcze o relatywizmie językowym 473

Znaczenie a kultura 475

Odpowiedzi do zadań 481

Słownik terminów 515

Bibliografia 531

Indeks 547

Jak nadajemy sens naszym doświadczeniom? Aby zrozumieć sposób, w jaki tworzymy znaczenie, musimy najpierw pojąć naturę zróżnicowanych, złożonych związków między językiem, umysłem a kulturą. Językoznawcy kognitywni zwykle badają poznawcze aspekty języka, a antropolodzy języka skupiają się na języku i kulturze: *Język, umysł, kultura* jest pierwszą książką, która łączy wszystkie te trzy obszary badawcze i wyjaśnia proces tworzenia znaczeń w języku i kulturze dzięki analizie wielu operacji poznawczych, które w nim uczestniczą.

Język, umysł, kultura dostarcza wyczerpującej teorii, która objaśnia proces tworzenia znaczeń, ale również ma służyć jako podręcznik skierowany do każdego odbiorcy zainteresowanego fascynującymi zagadnieniami, jakie narastają wokół relacji języka, umysłu i kultury. Ponadto książka stanowi „praktyczne” wprowadzenie do opisywanej tematyki: większość rozdziałów zawiera ćwiczenia, które mają pomóc czytelnikom przyswoić omawiane zagadnienia teoretyczne. Do lektury książki nie potrzeba żadnej wcześniejszej wiedzy lingwistycznej, a zawarte w niej treści są przystępne i powinny okazać się przydatne dla studentów wielu różnych dyscyplin, takich jak antropologia, filologia, socjologia, filozofia, psychologia, komunikacja, retoryka i tym podobne.

Język, umysł, kultura pozwala nam zrozumieć nie tylko proces tworzenia znaczenia w języku, ale też niektóre jednostkowe i społeczne problemy, na które natrafiamy w życiu, zarówno jako przedstawiciele konkretnej kultury, jak i członkowie całej ludzkiej wspólnoty.

Zoltán Kövecses jest profesorem językoznawstwa na Wydziale Studiów Amerykańskich, na Uniwersytecie im. Eötvösa Loránda w Budapeszcie. Jest autorem *Metaphor: A Practical Introduction* (Oxford University Press 2002).